

## Taskforce pensioenen komt eraan

*Arnoud W.A. Boot*

Hoogleraar ondernemingsfinanciering en financiële markten

**Wie de ontwikkelingen in de pensioenbranche volgt, weet dat de titel optimistisch is. Tot nu toe heeft de sector de discussie over het pensioenstelsel niet naar zich toe getrokken. Opmerkingen en studies van anderen drukken hem daardoor steeds in het defensief. Misschien is er net een commissie ingesteld als u dit leest.**

Raar natuurlijk, dat zo'n maatschappelijk betrokken sector niet het heft in eigen handen neemt. Iedereen weet inmiddels dat ons stelsel, hoe we er ook van mogen houden, in de huidige vorm niet toekomstbestendig is. Dat is op zich niet zo erg, we kunnen het ombuigen en vergeleken met de meeste andere landen hebben we een redelijke uitgangspositie. Als we wachten wordt ons stelsel door de ontwikkelingen om ons heen echter vanzelf uitgehold, of het nu ondernemingen zijn die van hun pensioenrisico's afwillen, of Europa dat maar weinig van het Nederlandse pensioen begrijpt. Allerlei bedrijven proberen pensioenrisico's te verleggen naar pensioengerechtigden en leggen daarmee veel grotere risico's bij werknemers. Misschien willen we dit wel, maar zelfs dan moet het een bewuste keuze zijn. Dus een commissie, en wel met enige urgentie, vandaar die 'taskforce' in de titel. De taskforce moet de bedreigingen benoemen waaraan ons pensioensysteem onderhevig is, en laten weten hoe we de sterke punten van ons pensioensysteem kunnen veiligstellen. Het is niet gemakkelijk, maar struisvogelpolitiek helpt niet en hopen op een nieuwe 'boom' op de aandelenmarkt is een wankel basis voor zo'n fundamenteel vraagstuk als onze pensioenvoorziening. De commissie moet de nadruk leggen op het collectieve element in ons pensioenstelsel en op het behoud ervan. Alleen met collectieve regelingen kunnen de kosten in de hand worden gehouden, en met dergelijke collectiviteiten kunnen meer zekerheden worden ingebouwd. Een recente studie van het Centraal Planbureau (met de mooie titel 'Naar een schokbestendig pensioenstelsel') suggereert dat het kostenefficiëntieargument waarschijnlijk belangrijker is dan het (voor de technici onder ons) intergenerationele risico-delingscontract tussen generaties: jongere generaties kunnen slechts beperkt bijdragen aan het zeker stellen van het pensioen van ouderen. Dus in het werk van de taskforce moet het pensioencontract centraal staan (hoe verdelen we de risico's; hoe kunnen we zekerheden inbouwen?). Ook de wijze waarop het pensioenstelsel is georganiseerd moet in de analyse worden meegenomen. Verschillende vragen zullen rijzen: hoeveel pensioenfondsen hebben we nodig? Hoe zorgen we voor coördinatie tussen de pensioenfondsen (en de duizenden regelingen...). Is het acceptabel dat een werknemer bij het ene pensioenfonds een lager pensioen opbouwt dan bij een pensioenfonds dat meer succes heeft? Deze laatste vraag is een heel belangrijke. Het lijkt volstrekt onrechtvaardig dat werknemers met aanzienlijke verschillen in pensioenopbouw te maken krijgen door toevalligheden bij het pensioenfondsen. De echte gelovigen in de werking van de markt (de apostelen van Adam Smith) zullen roepen dat ze dat oplossen: laat werknemers maar kiezen bij welk pensioenfonds ze willen, dan komt vanzelf het best renderende pensioenfonds als winnaar uit de bus. Ja? Ik weet het niet. Dit soort concurrentie zal de kosten dramatisch verhogen, en erger nog, voor langetermijnproducten als pensioenen werkt de markt niet. Maar goed, een taskforce moet aan het werk. Dat is de pensioensector aan ons verplicht.

